

**ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ
ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**Θέμα ημερήσιας διάταξης:
«Δημογραφικό και Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2016-2017:
Τάσεις, προκλήσεις και πολιτικές»**

**Θεόδωρος Μ. Μητράκος
Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος
tmitrakos@bankofgreece.gr**

**«Η Ελλάδα της κρίσης: Κοινωνικές προεκτάσεις και αναγκαίες
πολιτικές»**

**17 Απριλίου 2018
Βουλή των Ελλήνων
Αίθουσα Γερουσίας**

ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

- ✓ Οι οικονομικές ανισότητες με βάση τη διεθνή εμπειρία
- ✓ Το μέγεθος και η μεταβολή των κοινωνικών δεικτών (ανισότητα, κίνδυνος φτώχειας, κοινωνικός αποκλεισμός κ.ά.) στην Ελλάδα κατά την πρόσφατη περίοδο της κρίσης
- ✓ Οι μετατοπίσεις του κινδύνου φτώχειας διαχρονικά
- ✓ Η ανάγκη επαναπροσδιορισμού των βασικών παραμέτρων της κοινωνικής πολιτικής και σχετικές προτάσεις πολιτικής

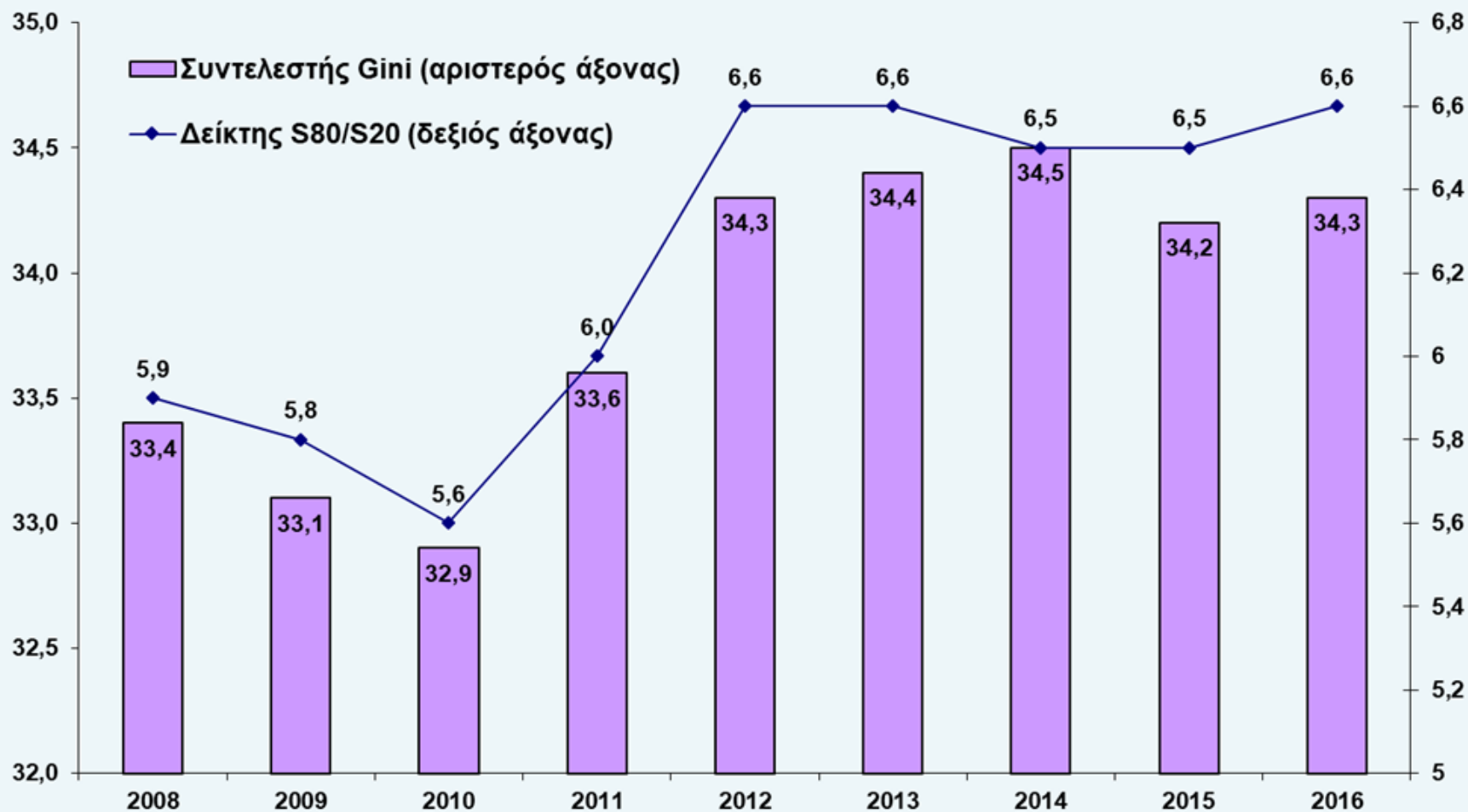
Οι οικονομικές ανισότητες διεθνώς (I)

- ✓ Η μείωση του μεριδίου του εισοδήματος από εργασία αποτελεί πλέον σαφή διεθνή τάση.
- ✓ Στις χώρες όπου πρόσφατα εφαρμόστηκαν προγράμματα προσαρμογής (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία και Ισπανία), περιορίστηκε σημαντικά το μερίδιο του εισοδήματος από εργασία.
- ✓ Σε ιστορικά υψηλά επίπεδα και αυξανόμενη η εισοδηματική ανισότητα εντός των επιμέρους χωρών του ΟΟΣΑ παρά το γεγονός ότι η ανεργία μειώνεται και η απασχόληση αυξάνεται. Ωστόσο, μεταξύ των επιμέρους χωρών η ανισότητα έχει μειωθεί, καθώς το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού πολλών χωρών του τρίτου κυρίως κόσμου έχει βελτιωθεί.
- ✓ Οι αυξανόμενες ανισότητες παγκοσμίως οδήγησαν σε διάβρωση της κοινωνικής συνοχής, με αποτέλεσμα και τη μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους θεσμούς, στις εθνικές κυβερνήσεις και την άνοδο του λαϊκισμού.

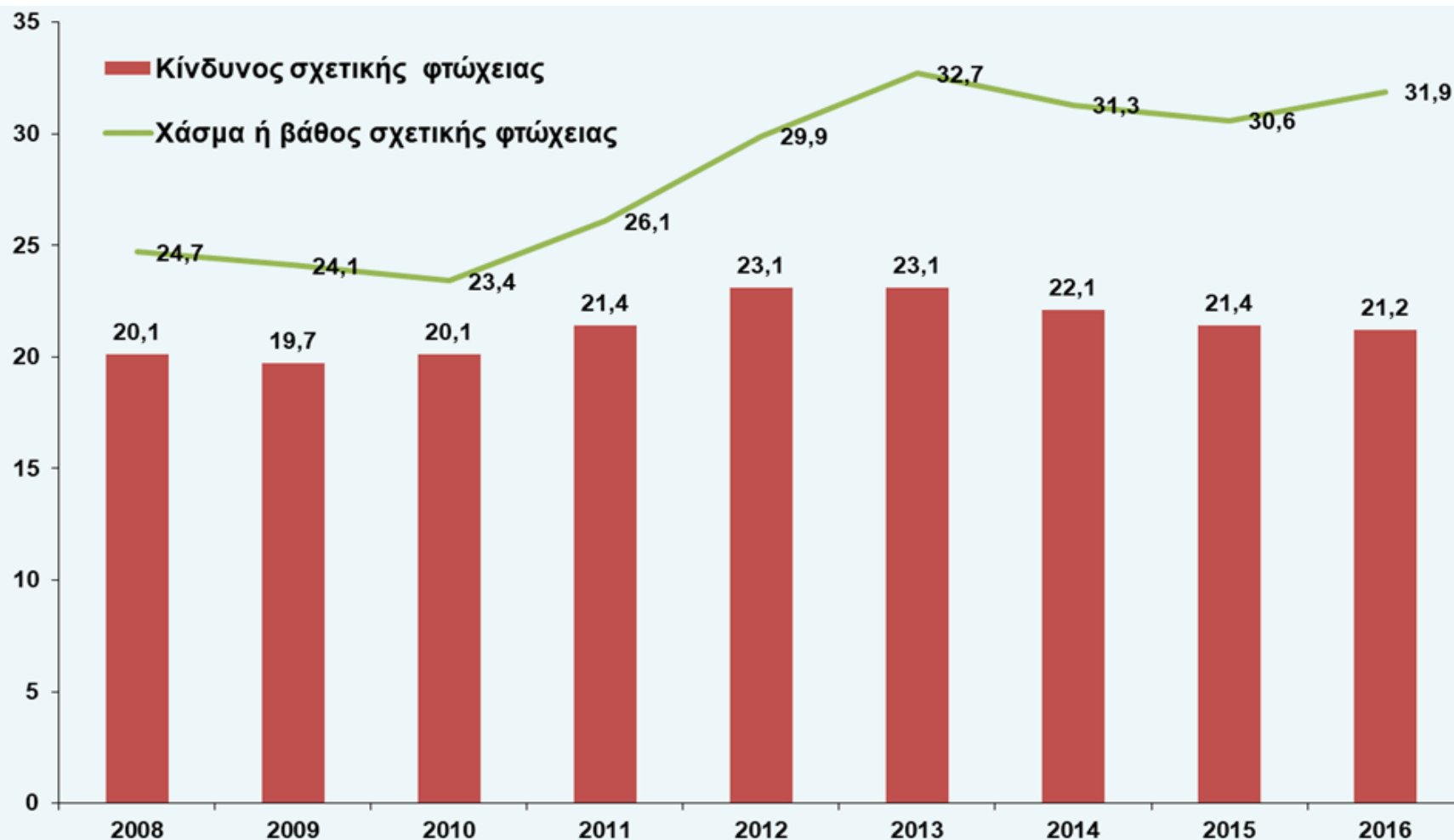
Οι οικονομικές ανισότητες διεθνώς (II)

- ✓ Είναι σημαντική η μεγαλύτερη έμφαση σε δείκτες ανισοτήτων πέραν των εισοδηματικών, ιδίως σε εκείνους που αντανakλούν ανισότητες στις ευκαιρίες, στην ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών. Η διεύρυνση των ανισοτήτων αυτών δημιουργεί προβλήματα στη δημοκρατία και την κοινωνική συνοχή.
- ✓ Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ ο πλούτος κατανέμεται πολύ πιο άνισα από ό,τι το εισόδημα. Το 10% των νοικοκυριών που βρίσκονται στο άνω άκρο της κατανομής του πλούτου κατέχει περίπου το 50% του συνολικού πλούτου, ενώ το 40% των νοικοκυριών που βρίσκονται στο κάτω άκρο της ίδιας κατανομής κατέχει μόλις το 3%.
- ✓ Η διαγενεακή μεταβίβαση του πλούτου στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου, όπως και στην Ελλάδα, είναι ιδιαίτερα σημαντική και πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στις σχετικές αναλύσεις.

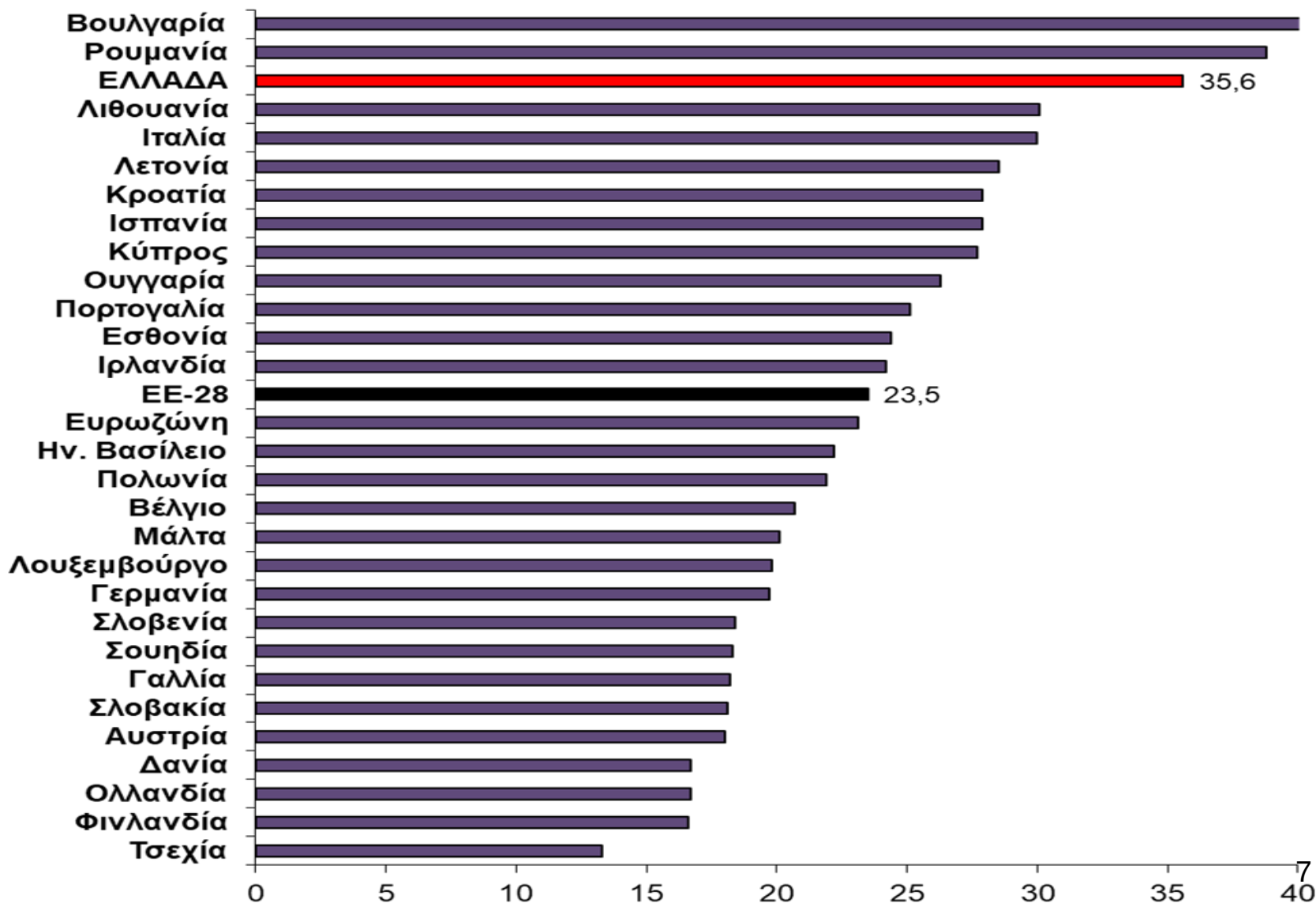
Δείκτες εισοδηματικής ανισότητας στην Ελλάδα κατά την περίοδο της κρίσης

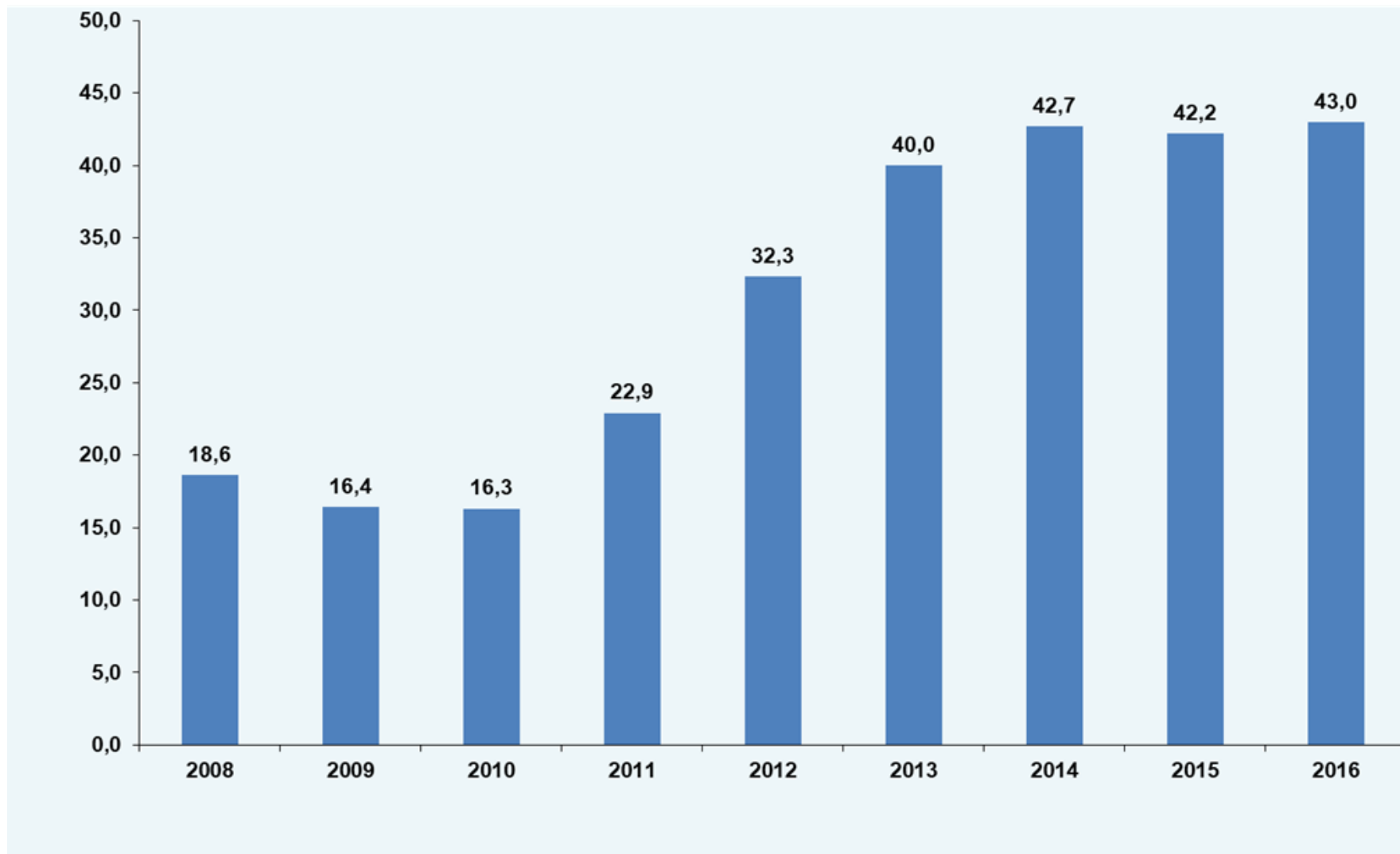
Δείκτες κινδύνου σχετικής φτώχειας στην Ελλάδα κατά την περίοδο της κρίσης

Δείκτες κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στις χώρες της ΕΕ: EU-SILC 2016

Δείκτης κινδύνου απόλυτης φτώχειας στην Ελλάδα, υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας του 2005

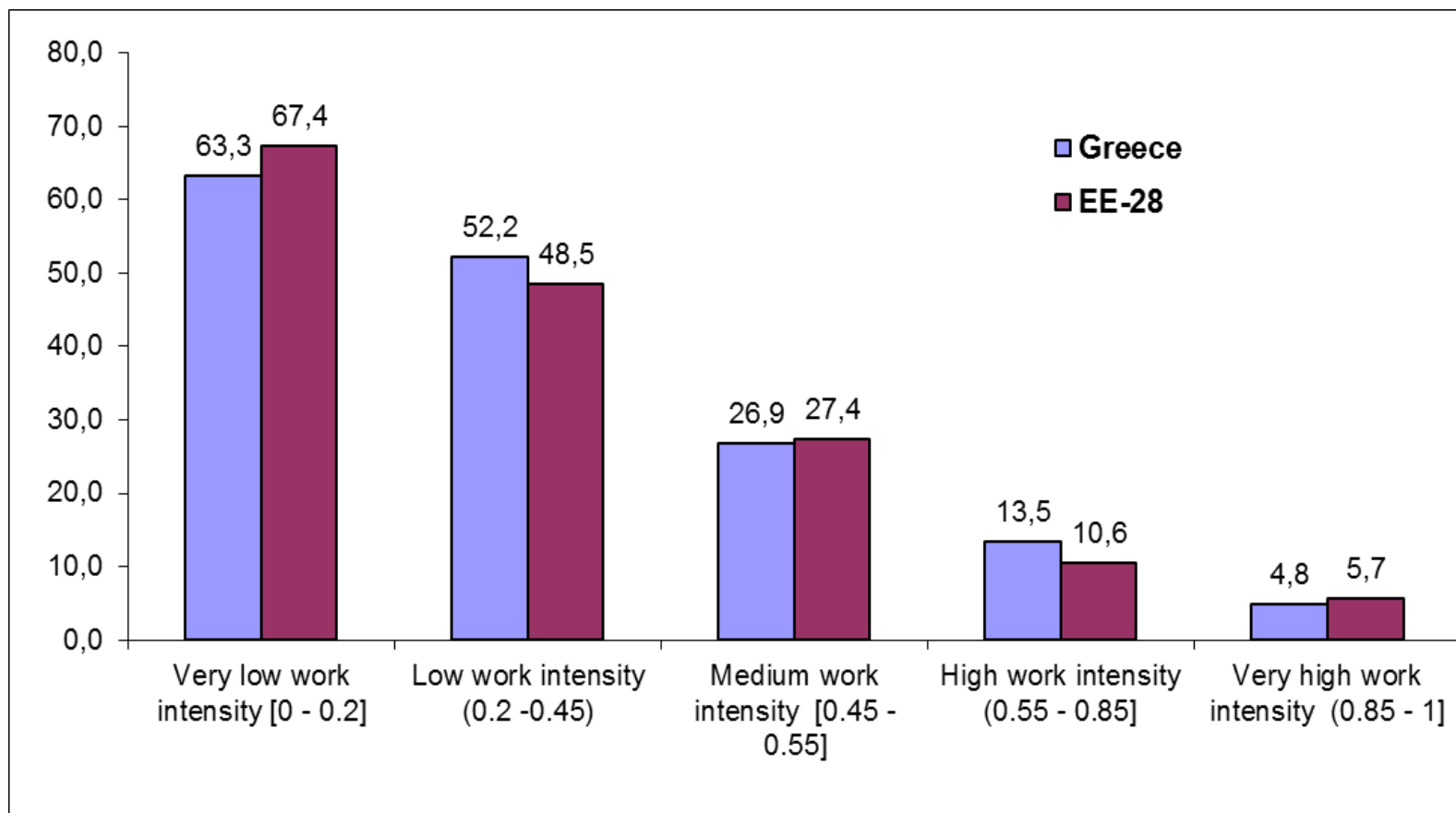
Ομάδες υψηλού κινδύνου σχετικής φτώχειας: EU-SILC 2016

- ☐ Άνεργοι (47,1%) και κυρίως άνεργοι άνδρες (51,9%)
- ☐ Μονογονεϊκά νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά (31,4%),
- ☐ Μερικώς απασχολούμενοι (30,3%)
- ☐ Νοικοκυριά με 2 ενήλικες και 3 ή περισσότερα παιδιά (32,0%)
- ☐ Νοικοκυριά που διαμένουν σε ενοικιασμένη κατοικία (24,5%)
- ☐ Άτομα χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου (27,1%)
- ☐ Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών (26,3%)

Σημαντικές οι μετατοπίσεις του κινδύνου φτώχειας στην Ελλάδα

- ✓ Κατά την τρέχουσα περίοδο της κρίσης, η επιδείνωση που καταγράφεται με βάση όλους τους κοινωνικούς δείκτες ήταν ιδιαίτερα έντονη για τους νέους και κυρίως τους νέους άνεργους. Η φτώχεια μεταξύ των ανέργων και των νέων ζευγαριών με παιδιά αποτελεί πλέον τη βασική κοινωνική πρόκληση.
- ✓ Μετά το 2005 η παιδική φτώχεια φαίνεται να βρίσκεται σε μια συνεχή διαδικασία διεύρυνσης (2016: 26,3%), ενώ για άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω το αντίστοιχο ποσοστό έχει πλέον περιοριστεί σημαντικά (12,4%).
- ✓ Πιο μακροχρόνια, η φτώχεια φαίνεται να μετατοπίζεται από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές και από τους λιγότερο εκπαιδευμένους προς τις υψηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες.
- ✓ Οι εκπαιδευτικές ανισότητες είναι πολύ στενά συνδεδεμένες με τις οικονομικές ανισότητες με μία αντίστροφη σχέση.

Ισχυρή αντίστροφη σχέση του κινδύνου φτώχειας με την ένταση της απασχόλησης στο νοικοκυριό

Άλλες διαπιστώσεις και προτάσεις πολιτικής

- ✓ Η ζήτηση για κοινωνική μέριμνα είναι έντονη, ενώ η προσφορά από το κράτος χαρακτηρίζεται από διοικητικές δυσλειτουργίες, αλλά και κάποιες βελτιώσεις τα τελευταία έτη.
- ✓ Ο αναδιανεμητικός ρόλος των συντάξεων έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία έτη, μειώνοντας σημαντικά τον κίνδυνο φτώχειας (κατά 27,7 μονάδες το 2016, έναντι 18,6 μονάδες στην ΕΕ-28). Είναι πλέον επιτακτική ανάγκη οι υπόλοιποι λίγοι πόροι που διατίθενται για κοινωνικά επιδόματα να φθάνουν στους πραγματικούς δικαιούχους.
- ✓ Πολιτικές που αποσκοπούν στην άμβλυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων (αύξηση ετών υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ενισχυτική διδασκαλία, μείωση σχολικής διαρροής κ.ά.) και στην ένταξη στην αγορά εργασίας είναι βέβαιο ότι οδηγούν στον περιορισμό των οικονομικών ανισοτήτων αλλά και της φτώχειας.
- ✓ Ορισμένα μέτρα εισοδηματικής στήριξης στην περίοδο της κρίσης (ενιαίο επίδομα τέκνων, διανομή κοινωνικού μερίσματος κ.ά.) και κυρίως η καθολική εφαρμογή του κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης ήταν στη σωστή κατεύθυνση.